

Pædagogisk læreplan for
Farum Vejgaard
2023

Indholdsfortegnelse

Hvem er vi?	3
Evaluering af forrige periodes pædagogiske læreplan.....	4
Pædagogisk læreplan	6
Fælles pædagogisk grundlag	7
Barnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber	8
Pædagogisk læringsmiljø samt fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø	11
Samarbejde med forældre	13
Børn i udsatte positioner	15
Sammenhænge	17
Inddragelse af lokalsamfundet	18
De seks læreplanstemaer	19
Alsidig personlig udvikling	20
Social udvikling.....	22
Kommunikation og sprog.....	23
Krop, sanser og bevægelse	24
Natur, udeliv og science.....	26
Kultur, æstetik og fællesskab.....	28
Evalueringskultur.....	29

Hvem er vi?

Farum Vejgaard er en integreret 0-6 års institution beliggende på en gammel gård, i det dejlige Stavnsholt område i Farum. Det tager 10 min. at komme til skov og Furesøen. Vi bruger vores dejlige nærmiljø aktivt.

Vi er normeret til 52 børnehavebørn og 28 vuggestuebørn. Vi er organiseret i 3 vuggestuegrupper; Ællingerne, Tudserne og storbørnsgruppen. I Børnehaven er vi organiseret i 3 grupper; Diamanterne (3-4 årige), Rubinerne (3-4 årige) og Storebørnsgruppen (for kommende FFO- og skolestartere).

Vi er 18 medarbejdere, fordelt på 8 medhjælpere, 9 pædagoger, 1 økonom og 1 dagtilbudsleder.

Vi har en lille og en stor legeplads, som fortrinsvist henvender sig til hhv. de mindste og største børn.

Vores mål er at skabe et trygt læringsmiljø, som giver mulighed for leg, fordybelse, eksperimentering og motorisk udfoldelse. Børnene skal først og fremmest mærke tryghed, tillid, nærvær og respekt fra de voksnes side, så der bliver skabt glæde og lyst til læring, udvikling og dannelse. Et læringsmiljø der både prioriterer forskellighed og fællesskabet. At være en del af et fællesskab er en af de afgørende betingelser for læring og trivsel.

Evaluering af forrige periodes pædagogiske læreplan

På baggrund af oplæg fra dagtilbudsleder og faglige fyrtårne, har både medarbejdere og forældrebestyrelsen drøftet analysen af den seneste periodes PEF, som er vores planlægnings- og evaluerings redskab i Furesø samt anden pædagogisk dokumentation. Det har givet anledning til justering af læreplanen. De retningsgivende refleksioner er opdaterede og der er beskrevet nye eksempler på den pædagogiske praksis ind i den pædagogiske læreplan.

Ud fra analysen og drøftelserne har dagtilbudsleder konkluderet følgende om børns oplevelser og hvordan det pædagogiske læringsmiljø indfrier vores pædagogiske læreplan og det pædagogiske grundlag.

Opsamling:

Børns oplevelser og børns perspektiver:

Vores pædagogiske praksis tager afsæt i et tilstræbt børneperspektiv der understøtter at tilpasse læringsmiljøet, rammer og forventninger så alle børn har de bedste forudsætninger for aktiv deltagelse i fællesskabet – at alle børn har mulighed for at gøre sig gældende og føle sig som værdifulde. Med udgangspunkt i barnets ressourcer anerkender vi, at det er rammerne for fællesskabet der positionerer barnet på en bestemt måde. Vi er overbevist om at børn gerne vil samarbejde hvis de forstår og ser mening i det der foregår.

Hvis et barn befinder sig i en udsat position vægtes en tæt dialog med forældrene højt. Vi anerkender forældrenes kendskab til barnet og inddrager dem aktivt i arbejdet omkring barnets trivsel. Vi støtter og guider barnet og iværksætter foranstaltninger der dels kan rette sig til barnet som individet f.eks. pauser, tæt guidning o. lign. og dels kan rette sig til måden vi organiserer læringsmiljøet f.eks. i vores valg af aktiviteter, gruppedelinger mm.

I personlegruppen har vi arbejdet struktureret med at holde møder, lave handleplaner, dele information, regulere læringsmiljøet, styrke forældresamarbejdet, inddrage PPR for derved at understøtte trivsel og læring for *børn i udsatte positioner*.

Vi har eksempler fra både vuggestue og børnehave, hvor børnenes trivsel og udvikling er i fokus grundet en mere systematiseret tilgang.

Hvordan har vi indfriet vores pædagogiske læreplan og det pædagogisk grundlag:

Vi skal i Farum Vejgaard genbesøge læreplanen, da både ledelse og medarbejdere er udskiftet flere gange siden udarbejdelsen. Institutionen har i mellemtiden skiftet profil fra at være idrætscertificeret til at arbejde med natur, udeliv og science.

Det er vigtigt, at vi skaber kendskab og ejerskab til læreplanen. Vi skal derfor i fællesskab udarbejde og skabe en opdateret læreplan i Farum Vejgaard.

Det betyder, at vi skal arbejde generelt med det pædagogiske grundlag og temaerne i læreplanen for derved at udvikle og understøtte læreplanen.

Vores første nedslag er *børn i udsatte positioner*.

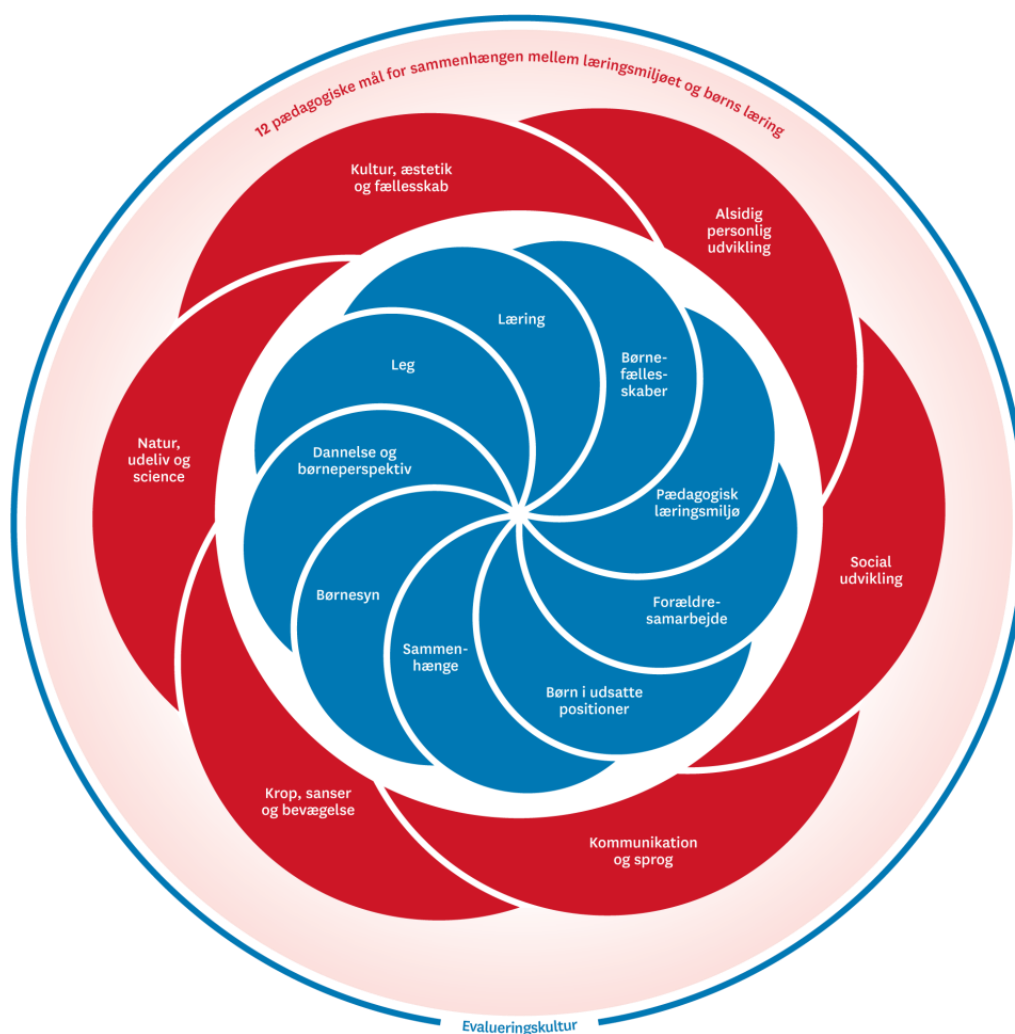
Pædagogisk læreplan

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen Den styrkede pædagogiske læreplan, rammer og indhold.

Læreplanen er et pædagogisk redskab, der via korte, relevante pædagogiske overvejelser, refleksioner og eksempler skal skabe en klar fælles retning for det pædagogiske arbejde. Børnenes perspektiv og børnefællesskabet skal inddrages og læreplanen skal tage højde for den konkrete børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger og behov.

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag, det blå centrum i "blomsten" samt de seks læreplanstemaer, de røde kronblade på "blomsten" og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring. Dagtilbudslederen har ansvaret for at udvikle den omkransende evalueringskultur.

Fælles pædagogisk grundlag

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag. Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark. (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14)

De centrale elementer i den styrkede læreplan er:

- ❖ Børnesyn. Det at være barn har værdi i sig selv.
- ❖ Dannelse og børneperspektiv. Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- ❖ Leg. Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- ❖ Læring. Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- ❖ Børnefællesskaber. Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- ❖ Pædagogisk læringsmiljø. Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- ❖ Forældresamarbejde. Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- ❖ Børn i udsatte positioner. Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- ❖ Sammenhæng til børnehaveklassen. Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.

Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.

Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre. (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14)

Barnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Barnesyn. Det at være barn har værdi i sig selv. Børn ses som aktive medskabere af egen læring og udvikling i rammer, det pædagogiske personale er ansvarlige for.

Furesø kommunes [Børne- og ungepolitik](#) beskriver de overordnede rammer for:

- Demokrati & Medborgerskab
- Læring & Læringsmiljøer
- Fællesskab & Inklusion
- Forældre & Forældresamarbejde
- Faglig indsats & Sammenhænge
- Den generelle forbyggende indsats

Dannelse og børneperspektiv. Dannelse, ligestilling og demokrati skal medtænkes i det daglige pædagogiske arbejde, så børnene oplever at have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterne uanset baggrund, køn, alder og kultur. Børn i dagtilbud skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.

Furesø Kommune beskriver i det fælles lærings- og dannelsessyn hvordan vi forstår begrebet dannelse og hvordan vi skaber dannelsesmuligheder for børn i dagtilbud, vi siger det kort: "at blive til nogen i små og store fællesskaber". [Fælles lærings- og dannelsessyn](#). Dannelsesperspektivet kobler sig til læringsbegrebet og beskriver samspillet mellem barn og dets verden.

Leg. Leg har en værdi i sig selv. Leg er grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling, og legen fremmer blandt andet fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet.

Læring. Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret. Læring i dagtilbud sker i en vekslen mellem blandt andet børneinitierede lege, voksenplanlagte aktiviteter og rutiner.

I [Furesø Kommunes](#) fælles lærings- og dannelsessyn beskrives hvordan læring har fokus på de mangfoldige kompetencer børn tilegner sig; personlige, sociale og faglige. I [Furesø Kommune](#) vægter vi tre kendetegn for hvad børns udbytte sigter på: engagerede og deltagende; innovative og fejlmødige og ansvarlige og klimabevidste. Vi har fokus på børns progression og på deres nærmeste udviklingszone.

Børnefællesskaber. Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale fastsætter rammerne for. Relationer og venskaber er afgørende og alle børn skal opleve at være en del af fællesskabet. I dagtilbuddenes hverdag skal der være plads til, at det enkelte barn både kan vise initiativ og kan være aktivt deltagende i en balance mellem individ og fællesskab.

Center for Dagtilbud, Skole og Forebyggelse vægter for 0 – 18 års området:

- 1 vision: Alle børn og unge skal trives, udvikle sig og lære ud fra deres individuelle forudsætninger, som en del af sociale fællesskaber – så de bliver livsduelige og får en ungdomsuddannelse.
- 2 grundsyn: En bred fælles forståelse af læring og dannelse som: ”at blive til nogen i små og store fællesskaber”.
- 3 målsætninger: fællesskaber; læring og rammer der understøtter.
- 4 principper: ressourcesyn; udgangspunkt i kontekst; børn og familier skal mødes med en samlet plan samt at stærke fagligheder styrker tværfagligheden.

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Refleksioner og eksempler fra Farum Vejgaard

På Farum Vejgaard er vi meget bevidste om vores samfundsmæssige opgave ift. at bidrage til, at børnene bliver livsduelige og modstandsdygtige ift. de udfordringer de møder i det samfund de er en del af. I den sammenhæng vægter vi arbejdet med selvhjulpenhed højt og arbejder med at børnene opmuntres til og lærer at udtrykke sig – at kunne sige til og fra i fællesskabet. Vi inddrager børnene i de daglige praktiske opgaver, dække bord, rydde af efter frokost o.lign.

Vi kan også inddrage børnene når en kammerat er ked af det. Her erfarer vi, at børnene gerne vil bidrage med løsningsforslag og vil gerne vil hjælpe med at trøste en kammerat. I indkøring af nye børn, inddrager vi de lidt ældre børn på stuen der rigtig gerne vil hjælpe til. De hjælper med at trøste og vise omsorg for det nye barn, gerne ved at hente sut, eller, med hjælp fra den voksne, inviterer det nye barn ind i legen.

På Farum Vejgaard er legen en gennemgående del af børnenes hverdag. Legen er et af de vigtigste elementer i børns udvikling. Det er i legen børnene prøver sig selv af, øver sig og afprøver forskellige roller. På Farum Vejgaard er den voksne opmærksom på hvordan legen bedst understøttes med udgangspunkt i børnegruppens behov og perspektiver.

På Farum Vejgaard hviler vores børnesyn på det faktum at alle børn er forskellige, lærer forskelligt, og at alle børn bliver stimuleret og udfordret tilpas i deres udvikling. Vi er optaget af det enkelte barns læring, dels fra et individuelt perspektiv og dels som en del af fællesskaber. Det er vigtigt, at alle børn oplever at blive set og hørt. f.eks. får børnene lov til at være med til at vælge sange til samling, og her lærer de også at tage hensyn og give plads til hinandens input. Vi tilrettelægger vores pædagogiske praksis og vores læringsmiljøer med udgangspunkt i børnegruppens behov og ud fra børnenes individuelle forudsætninger. I den sammenhæng arbejder vi med understøttende elementer som en del af vores daglige praksis;

- Piktogrammer i børnehaven. Piktogrammer understøtter kommunikationen, tydeliggøre rammen og giver børnene overblik.
- Babytegn i vuggestuen. Ved at supplere det talte sprog med babytegn styrker vi kommunikationen med de mindste børn. Børnene får flere udtryksmuligheder.

Vi ser børnene som aktive medskabere af deres egen og hinandens læring og udvikling indenfor de rammer som det pædagogiske personale har ansvaret for. Dette kommer bl.a. til udtryk i måden vi vælger at opdele og sammensætte børnegrupperne på, på tværs af alder og i udviklings- og alderssvarende fællesskaber. De følgende praksiseksempler viser hvordan børn på forskellige udviklingstrin kan bidrage til hinandens læring.

Eksempler fra vuggestuen;

Vi tager en lille gruppe vuggestue børn "på tur" til børnehavens legeplads. Ved ankomst bliver vuggestuebørnene modtaget af en gruppe af de mindste børnehavebørn der gerne vil lege og hjælpe "de små" med at finde sig til rette og blive trygge på den store legeplads. Børnehavebørnene guider, med støtte fra en kendt voksen, de små i brugen af de nye legeredskaber.

Pædagogisk læringsmiljø samt

fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø

Dagtilbud skal hele dagen etablere et pædagogisk læringsmiljø, hvor leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes. Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i arbejdet med pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed. (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22 -23 og s. 30)

Furesø Kommunes dagtilbud har beskrevet tre læringsrum, hvor vi tænker læring for og med børnene:

- **Rutiner:** fx aflevering og afhentning, af- og påklædning i garderobe og badeværelse, måltider og sove/hvilestunder.
- **Vokseninitierede aktiviteter:** planlagte eller spontane; fx ture, samlinger, rytmik, kreative forløb og sneboldskampe.
- **Børnekulturen:** Det, der foregår i og mellem børnene, hvor leg er et væsentligt element samt de aktiviteter som børnene initierer.

Voksenpositioner: Med fokus på det enkelte barn og børnegruppen som helhed, tages der bevidste valg i måden, der organiseres på. De pædagogiske medarbejdere vurderer hele tiden hvornår de skal **gå foran** børnene, **ved siden af** børnene eller **bagved** børnene, afhængig af barnet, situationen og konteksten.

Dagtilbud arbejder med børns læring over hele dagen og ofte med mange af de 6 læreplanstemaer og elementer fra det pædagogiske grundlag i spil på samme tid. Læring må også ses på tværs af læreplantemaerne: vedholdenhed overfor vanskeligheder, evne til fokusering og koncentration, evne til at samtænke viden og erfaringer og koble på tværs af kontekster, evne til at opsøge relevant hjælp samt at kunne skifte mening og se andres perspektiver; **metalæring**. At blive opmærksom på, hvordan man lærer bedst, foretrukne **læringsstrategi**, sker i alle hverdagslivets situationer. Er det fx ved at øve sig igen og igen, at få instruktion og forklaring af andre eller at se hvordan andre gør og selv prøve, når man er klar.

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes? Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Refleksioner og eksempler fra Farum Vejgaard

På Farum Vejgaard skal det være stimulerende, udfordrende og sjovt for alle børn at gå i vuggestue og børnehave. Vi arbejder med vores læringsmiljøer på en måde som fremmer og tilgodeser alle børns udvikling og deltagemuligheder. Vi prioriterer aktiviteter der stimulerer børnenes fantasi og kreativitet. Vi kan f. eks.

understøtte højtlesning med små skuespil eller anden kreativ udfoldelse. Vores rum er indrettet fleksibelt med legemoduler og legeredskaber, så det er muligt at skrue op og ned for sværhedsgraden. De voksne understøtter børnenes lege med udgangspunkt i børnenes behov og initiativer.

På Farum Vejgaard er vi relationelt stærke og tydelige voksne, der med udgangspunkt i et børneperspektiv, leder og rammesætter fællesskaber (voksenledelse), så alle børn gennem aktiv deltagelse, har optimale muligheder for læring, udvikling og dannelse.

Vi skaber differentierede læringsmiljøer, hvor **rutiner, aktiviteter** og **børnekulturen** som centrale læringsrum, er skelettet i det daglige arbejde. Her er den voksne bevidst om sin position og justerer sig; **foran, ved siden af** eller **bagved** i forhold til hvad der er mest hensigtsmæssigt i læringsituationen (jf. barnets nærmeste udviklingszone).

De voksne er bevidste om og arbejder aktivt med "Tilstræbt børneperspektiv", hvor vi i samspillet med barnet, og ved at aflæse barnets kropslige udtryk, forsøger at nærme os og forstå barnets perspektiv og intention, så barnet føler sig set og forstået, således vi kan støtte barnets udvikling og deltagelse bedst muligt. Det følgende eksempel viser hvordan den voksne tilstræber sig barnets perspektiv og støtter barnet i at udtrykke sig og derved kan deltage på sin egen måde i fællesskabet.

Praksis eksempel fra en samlingsituation i børnehaven;

I forbindelse med et dagligt ritual i en børnehavegruppe, hvor børnene synger en goddag sang med hinanden i hænderne, er der en dreng der bliver ked af det og går væk fra gruppen – han vil pludselig ikke være med. Den voksne går væk med drengen for at tale med ham og forstå hans handling. Drengen fortæller, at han ikke kan lide at holde siddekammeraten i hånden da hans hænder er meget kolde og det føles ubehageligt. Den voksne og drengen taler sig frem til, at det er ok hvis siddekammeraten holder omkring håndleddet uden på blusen i stedet for. Med støtte fra den voksne spørger drengen siddekammeraten om han ikke vil holde ham om håndleddet i stedet for. Den er siddekammeraten helt med på og samlingen kan fortsætte.

Bagefter taler de voksne med børnene om, at vi alle er forskellige, det er vigtig at lytte til hinanden og at det er ok at sige fra.

Samarbejde med forældre

Dagtilbud skal have fokus på, hvordan dagtilbud og forældre kan samarbejde om barnets og børnegruppens trivsel og læring på tværs af dagtilbud og hjem. (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24)

Forældresamarbejde sker i mange fora:

- Samarbejder med fokus på forældrenes eget barn, dialoger i hverdagen, forældresamtaler.
- Samarbejder omkring børns hverdag og læring, fx ved formidling ved udstillinger, i INFOBA, AULA
- Forældremøder for hele dagtilbuddet eller mindre grupper af forældre.
- Arrangementer, fx sommerfester, julearrangementer, fællesspisning

Det enkelte dagtilbud skal anvende nogle af de forskellige fora, hvor forældrene kommer i dagtilbuddet, til at sætte børns læring på dagsordenen. Dette kan fx ske, ved at der på forældremøder er et punkt, som handler om, hvad der arbejdes med i dagtilbuddet, og hvordan forældrene kan understøtte barnets læring i hjemmet.

Alle forældre er forskellige, det er dagtilbuddets ansvar at facilitere og rammesætte forældresamarbejdet differentieret og baseret på lokale traditioner, ønsker og den enkelte families behov. Forældresamarbejder skal være tillidsfuldt og konstruktivt.

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Refleksioner fra Farum Vejgaard

Tillid, åbenhed og transparens er grundelementerne i forældresamarbejdet på Farum Vejgaard.

Forældresamarbejdet er med til at skabe sammenhæng i barnets liv - bygge bro i mellem barnets hjem og dagtilbud. Vi er opmærksomme på at lære den enkelte familie at kende, da vi ser forældrene som den vigtigste samarbejdspartner og ressource i forhold til barnets læring og trivsel.

Vi har 3 sammenkomster om året hvor forældre eller bedsteforældre er inviteret; Sommerfest, julefest, Farum og bedsteforældredag. Her er forældrebestyrelsen aktive, dels i forhold til formen og dels i det forberedende arbejde. Derudover har vi et årlige forældremøder som afholdes i foråret, på dette møde er der valg til bestyrelsen. Formålet er at give personale og forældre en fælle referenceramme samt indblik i det pædagogiske arbejde på Farum Vejgaard. Ved disse sammenkomster får forældrene også et større indblik i barnets hverdag og der er tid til den mere uformelle samtale, drøftelse og indsigt i de pædagogiske rammer og læringsmiljøet omkring barnet/børnegruppen.

Vi har løbende dialoger med forældrene i afleverings- og hentesituationer omkring barnets dag, herunder barnets trivsel og læring. Vi kan f.eks. fortælle om en oplevelse vi har haft eller en lille anekdote fra dagen. Vi kan også have dialog omkring forhold i barnets dagligdag der kan bekymre eller undre os – vi er nysgerrige på hvordan vi, i fællesskab med forældrene, understøtter barnet bedst f. eks. I forhold til de færdigheder som barnet er i gang med at øve sig på og lære sig. Ved større bekymringer kontakter vi forældre pr. telefon og/eller inviterer forældrene til et samarbejds møde. Her kan vi også invitere eksterne samarbejdspartnere med; psykolog, tale/høre konsulent o. lign.

I løbet af ugen skriver vi til forældrene på aula. Beskeden kan indeholde information omkring gruppens aktiviteter, planer og sociale trivsel. Det er også på aula vi deler de gode historier fra hverdagen og opmærksomhedspunkter som forældrene kan bakke op om hjemmefra f.eks. opmærksomhed på sprogbrug o. lign.

I forbindelse med barnets fødselsdag prøver vi så vidt muligt at imødekomme barnets og forældrenes ønske til fejringen – i institutionen eller hjemme

Børn i udsatte positioner

Dagtilbud skal reflektere over, hvordan det pædagogiske læringsmiljø organiseres og tilrettelægges, så det også tilgodeser og understøtter børn i udsatte positioners læring. Børn i udsatte positioner kan fx være børn med en svag socioøkonomisk baggrund, børn med en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, børn i risiko for at stå uden for fællesskabet. (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26)

Furesø Kommune har opmærksomhed på børns trivsel, udvikling, læring og dannelse. Alle børn skal opleve sig som betydningsfulde og bidragende i fællesskaber og opleve at de har deltagelsesmuligheder. For at sikre dette anvender vi fælles redskaber og metoder.

Furesø Kommunes dagtilbud benytter en model for **Tidlig opsporing**, der systematiserer trivselsarbejdet og har særligt fokus på forældreinddragelse og det tværfaglige samarbejde. Formålet med trivselsvurderinger er tidligt at få øje på børn, der befinder sig i udsatte positioner og som ikke synes at trives i deres hverdag. Hvis et barn ikke trives, inviteres forældrene til dialog, hvor man sammen vurderer hvordan trivslen kan forbedres og hvordan dagtilbud og hjemmet kan justere, for bedre at kunne understøtte børnenes trivsel og udvikling.

Pædagogiske Arbejdsprocesser Furesø, PAF, en analysemodel og en fælles referenceramme for arbejdet med inklusion, kan anvendes for bedre at kunne få øje for sammenhængen mellem et barns trivsel og det pædagogiske læringsmiljø barnet indgår i.

I forhold til det enkelte barn beskrives indsatsen som:

- en **generel indsats**, den indsats, som alle børn behøver for at trives, udvikles, lære og dannes
- en **fokuseret indsats**, der er målrettet og af kortere varighed
- en **særlig indsats**, af længere varighed og involverer ofte fagpersoner udenfor dagtilbuddet, fx logopæd, fysioterapeut, psykolog

Dagtilbud har mulighed for at få faglige sparring af et tværfagligt team.

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Refleksioner og eksempler fra Farum Vejgaard

På Farum Vejgaard er vi bevidste om, at alle børn fra tid til anden kan befinde sig i en udsat position, i en kortere eller længere perioder. Vi tror på, at barnet ikke er problembærere, men at barnets adfærd viser symptomer på, at det ikke er tilpas i læringsmiljøet. Vi tror på at børn gør det bedste de kan ud fra de forudsætninger de har, og ud fra det de har lært og de erfaringer de har gjort sig.

På Farum Vejgaard ser vi det er vores opgave at tilpasse læringsmiljøet, rammer og forventninger så alle børn har de bedste forudsætninger for aktiv deltagelse i fællesskabet – at alle børn har mulighed for at gøre sig gældende og føle sig som værdifulde. Med udgangspunkt i barnets ressourcer anerkender vi, at det er rammerne for fællesskabet der positionerer barnet på en bestemt måde. Vi er overbevist om at børn gerne vil samarbejde hvis de forstår og ser mening i det der foregår.

Hvis et barn befinder sig i en udsat position vægtes en tæt dialog med forældrene højt. Vi anerkender forældrenes kendskab til barnet og inddrager dem aktivt i arbejdet omkring barnets trivsel. Vi støtter og guider barnet og iværksætter foranstaltninger der dels kan rette sig til barnet som individet f.eks. pauser, tæt guidning o. lign. og dels kan rette sig til måden vi organiserer læringsmiljøet f.eks. i vores valg af aktiviteter, gruppedelinger mm.

Følgende eksempel viser hvordan en voksen støtter og hjælper et barn ind i legen. Gennem en tryk og tillidsfuld guidning bliver barnets deltagelse styrket og barnets får en succesfuld oplevelse af sig selv og sin egen formåen i fællesskabet.

Eksempel fra børnehaven

Vi har et barn der ofte trækker sig i planlagte lege og aktiviteter. I dag er stuen i rytmik og børnene vil gerne lege fangeleg. Den voksne lader barnet observere legen i starten så han kan blive tryk ved situationen og den voksne taler med barnet om hvad der er svært i fangeleg. Barnet vil ikke fanges. For at inkludere ham i legen opfinder den voksne en ny funktion, hvor han bliver læge og tage imod dem der er "såret" i legen. Da han har været læge et stykke tid får han mod på at deltage i fangelegen og resten af legen prøver han at være fanger. Han har senere også mod på at blive fanget af de andre børn.

Sammenhænge

Dagtilbud tilrettelægger et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til o-klasse. At skabe sammenhæng kan fx handle om at børn i dagtilbud får positive erfaringer med at deltage i fællesskaber, så barnet får positive forventninger til de sociale fællesskaber i skolen. At det pædagogiske læringsmiljø skal have fokus på at understøtte, at børnene tør møde nye udfordringer, fordybe sig, være vedholdende, kunne indgå i et børnefællesskab og tage initiativ til at indgå i relationer. (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27)

[Furesø Kommune](#) har fokus på at skabe sammenhænge for det enkelte barn omkring alle de overgange børn oplever. I hverdagens overgange mellem dagtilbud og hjem, i opstarten på dagtilbudslivet, overgangen mellem dagpleje eller vuggestue til børnehave, også i det integrerede dagtilbud og endelig overgangen til tidlig fritidsordning, FFO og skole.

I [Furesø Kommune](#) benyttes der ved alle børns overgange et [overgangsskema](#). I dette skema uddyber forældre og pædagogiske medarbejdere de opmærksomheder, som det vil være væsentligt, at pædagogiske medarbejdere i det nye tilbud kender til for bedst muligt at støtte det enkelte barn i at anvende sine erfaringer og kompetencer i den nye pædagogiske kontekst. Overgangsskemaet er oversat til flere sprog.

[Furesø Kommune](#) har et fælles afsæt for overgangen fra børnehave til skole, der beskriver [principper og procedurer for den gode overgang](#), herunder en overgangskanon. Overgangskanonen skal sikre, at alle børn i Furesø får fælles erfaringer og oplevelser, de kan inddrage i de nye fællesskaber, som de træder ind i ved overgangen fra børnehave til skole og FFO. Derudover indgår dagtilbud, FFO og skole lokale aftaler der understøtter børnene i overgangen og sikrer godt samarbejde mellem medarbejderne.

Dagtilbud skal inddrage forældrebestyrelsen omkring hvordan de kan medvirke til at skabe gode overgange fra hjem til dagtilbud, mellem dagtilbud og fra dagtilbud til FFO/skole.

[Furesø Kommune](#) har iværksat en prøvehandling hvor flere dagtilbud tager på hjemmebesøg i familier inden start i dagtilbud. Nogle steder sammen med sundhedsplejen.

[Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til FFO og 0. klasse, herunder evt. lokale aftaler mellem dagtilbud og FFO-skole.](#)

Refleksioner og eksempler fra Farum Vejgaard

Refleksioner og eksempler er under udarbejdelse

Inddragelse af lokalsamfundet

I den pædagogiske læreplan skal dagtilbuddet overveje, hvordan lokalsamfundet i form af fx biblioteker, museer, idrætstilbud og -faciliteter, plejehjem, erhvervsliv mv. kan inddrages med henblik på at styrke dagtilbuddets pædagogiske læringsmiljø. Dagtilbud kan invitere ældre medborgere, skolebørn eller andre frivillige i lokalsamfundet, der ønsker at bidrage med en særlig viden eller interesse inden for eksempelvis natur, sport, musik, sundhed eller håndværk. (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29)

I [Furesø Kommune](#) er der mange muligheder for at inddrage lokalsamfundet, fx Skolelandbruget, Hjortøgaard, biblioteker, idrætsfaciliteter, legepladser, Musikskolen, plejehjem, museer og mange muligheder for at udnytte forskellige naturområder, skov, sø, landbrug til forskellige pædagogiske aktiviteter.

Dagtilbud skal inddrage forældrebestyrelsen omkring hvordan de kan medvirke til at bringe ressourcer i lokalområdet i spil.

[Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?](#)

Refleksioner og eksempler fra Farum Vejgaard

Refleksioner og eksempler er under udarbejdelse

De seks læreplanstemaer

Til hvert af de seks læreplanstemaer er udarbejdet to overordnede mål. Den pædagogiske læreplan beskriver hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børn læring indenfor og på tværs af de seks læreplanstemaer.

Til hvert læreplanstema præsenterer vi eksempler på hvordan vores pædagogiske læringsmiljø dels understøtter de to mål til det enkelte tema, hvordan det relaterer sig til det pædagogiske grundlag og endelig hvordan det ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Alsidig personlig udvikling

Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod, vedholdenhed og kompetencer til deltagelse. (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37)

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Refleksioner og eksempler fra Farum Vejgaard

På Farum Vejgaard møder vi børnene på en respektfuld måde, så alle børn føler de bidrager positivt til fællesskabet. Barnet lærer sig nye færdigheder og udvikler deres selvbillende i samspillet med andre. Vi arbejder hele tiden på vores tilknytning til den enkelte, så alle børn oplever at have en betydningsfuld relation til de voksne. Vi ser det enkelte barn og vi er bevidste om, at samspillet og relationen i mellem den voksne og barnet og børnene i mellem bærer præg af respekt, tillid og omsorg.

Læring kræver mod, tillid og vedholdenhed og barnets relationer danner grundlag for og fremmer barnets mod og lyst til at lære nyt, øve sig og eksperimentere med nye positioner og roller. Vi guider og støtter børnene i deres deltagelse i de forskellige læringsrum; voksenstyrede aktiviteter, rutine situationer og i børnekulturen. Vi indretter vores pædagogiske praksis så der er tid og rum til at øve sig f.eks. i forbindelse med selvhjulpethed. Vi støtter og opmuntrer barnet og deler barnets glæde når det endelig mestrer nye færdigheder "så lykkes det at få strømpen på!". Vi inddrager børnene i de daglige gøremål, så børnene får en følelse af at bidrage til fællesskabet og være betydningsfuld og lære sig nye færdigheder.

Eksempel fra vuggestuen:

Efter frokost hjælper et par af vuggestuebørnene med oprydningen. Der er sat musik på anlægget og den voksne og børnene danser rundt imens de hjælpes ad med at tørre borde og stole af og feje. Den voksne guider børnene i forhold til opgaveløsningen og børnene er meget engagerede. Børnene byder også ind undervejs med forslag "Skal vi ikke også tørre her". Den voksne anerkender børnenes initiativer. En anden voksen kommer ind på stuen. En af børnene udbryder glad "se vi rydder op.....Jeg tørrer alle risene ned af stolen" Det andet barn" og jeg fejer ris" den voksne "det er så dejligt vi kan hjælpes ad

Social udvikling

Udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed. Dagtilbud skal ikke kun bidrage til at udvikle børns selvstændighed og evne til medbestemmelse men også deres forståelse for, indlevelse i og solidarisk handlen i forhold til andre. Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m. (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39 og Masteren til en styrket pædagogisk læreplan)

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Refleksioner og eksempler fra Farum Vejgaard

Børns sociale udvikling sker i samværet med andre, når de knytter sig til andre mennesker, børn og voksne, når de samarbejder og lærer at sige til og fra og sætte sig i andres sted. At indgå i fællesskaber er fundamentalt for barnets sociale udvikling og trivsel.

På Farum Vejgaard lærer og støttes børnene i at indgå i sociale sammenhæng og danne venskaber. Vi er bevidste om, at de erfaringer de får i de nære relationer, er betydningsfuld og er med til at udgøre fundamentet for, hvordan de møder og håndterer udfordringer senere i livet. Børnene lærer at give og modtage omsorg, respektere hinanden og opnå færdigheder i forhold til kunne forhandle og argumentere - de lærer at være en del af og bidrage til fællesskabets normer.

Vi organiserer praksis så alle børn har optimale betingelser for deltagelse og guider når det er svært. Vi organiserer vores læringsrum så børnene, i samspillet med andre, får mulighed for at prøve sig af på forskellige måder og genopdager sig selv på nye måder. Børns sociale kompetence udvikles i alle læringsrum i løbet af dagen på Farum Vejgaard og her har legen en særlig central betydning, da barnet får mulighed for at afprøve forskellige positioner, roller og lærer at sige til og fra. Vi arbejder aktiv på Fri for mobberi materialet i forskellige sammenhænge. Herigennem lærer børnene nogle gode værktøjer, spilleregler og får en fælles forståelse af sociale norner.

Kommunikation og sprog

Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale. Læringsmiljøet skal understøtte børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. De pædagogiske medarbejdere er sproglige rollemønstre for børnene, og børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn. (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41)

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Refleksioner og eksempler fra Farum Vejgaard

På Farum Vejgaard har vi sproglig og kommunikativ kompetence som et særligt indsatsområde. Den seneste forskning viser, at en systematisk og tidlig indsats er fundamental i styrkelse af barnets sociale og personlige kompetencer – ligesom det har betydning for barnets faglige progression.

Sproglig udvikling er en relationel proces – barnet lærer at kommunikere lidt efter lidt i samspillet med andre, dels i børnefællesskaberne og dels i barn voksen relationen. Organiseringen af vores læringsmiljøer afspejler bl.a. dette. Vi opdeler børnegrupperne i mindre børnefællesskaber f.eks. i legegrupper, aktiviteter, spisegrupper o.lign., hvor vi medtænker den sproglige dimension - hvordan kan børnene bidrage positivt til hinandens sproglige udvikling?

I vuggestuen arbejde vi med babytegn som understøttende element til det verbale sprog og i børnehaven understøtter vi vores verbale kommunikation med piktogrammer. Derudover er vi meget bevidst om at sætte ord på alt hvad vi gør med børnene; ”se nu tager vi koppen, og sætter den op på bakken, og bærer det ud i køkkenet”. Vi arbejder også med læseleg.

Krop, sanser og bevægelse

Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel. Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen. (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42)

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Refleksioner og eksempler fra Farum Vejgaard

Vi er bevidste om hvor vigtigt det er at børnene udvikler kropsbevidsthed, kan udtrykke sig kropsligt og tør udfordre sig selv – at vores læringsmiljø, inde og ude, stimulerer og udfordrer barnets primær sanser, grov og finmotorik. Vi organiserer vores praksis så der både er rum og plads til at lave tumlelege, kravle op, snurre rundt, lave balancebaner, plaske i vandpytter, kravle i mudder, gå op og ned af bakker og i ujævnt terræn. Vi vægter også aktiviteter der udfordrer finmotorikken, tegne, klippe, lave perleplader mm., som samtidig indbyder til fordybelse og ro.

Børn er i bevægelse hele dagen dels i voksen initierede lege og dels i fri leg d. På Farum Vejgaard har vi et motto som afspejler sig i de fleste aktiviteter og rutinesituationer: "Det jeg kan selv gør jeg selv". Det betyder, at børnene bruger kroppen i alle dagens gøremål, hvor det er muligt ift. deres udviklingstrin; tage tøj af og på, lyne jakken, åbne ostehapsen til frokost mm. De voksne understøtter og motiverer barnet efter behov, men er også bevidste om at barnet får rum og plads til at øve sig gentagne gange. Det er en stor sejr for barnet når det endelig lykkes!

Eksempler fra børnehaven:

Børnene er vilde med vores rytmikum. Her er der rig mulighed for fysisk udfoldelse, dels i vokseninitierede lege og dels ved fri leg. Vi laver ofte sanglege eller inddrager legeredskaber fx rytmikbanen i bevægelsesaktiviteter. Vi organiserer legene så alle børn bliver udfordret og her tænker vi flere udviklingsområder ind. F.eks. fysiske, sociale og personlige kompetencer. Følgende eksempel er fra en aktivitet i børnehaven;

Stop-dans er en meget populær leg, men også krævende. Børnene bruger forskellige kompetencer og sanser bl.a. høresansen, vestibulær- og muskel-led sansen. Samtidig skal børnene også udvise rummelighed og tålmodighed overfor hinanden (når nogen falder og slår sig og skal trøstes). Børnene skal have blik for hinanden og udvise tolerance (alle er i bevægelse og andre børn kan løbe ind i en).

Vi har et barn der bedst kan lide at kigge på når legen starter op. Barnet udviser ofte usikkerhed og trækker sig tilbage i nye situationer og aktiviteter. Barnet har brug for voksenstøtte for at komme i gang. Den første runde kigger barnet på fra sidelinjen. De næste runder holder den voksne barnet i hånden, danser og løber rundt med barnet til musikken og viser hvordan/hvornår man stopper til musikken. Da barnet virker tryk i situationen slipper den voksne barnets hånd og barnet fortsætter i legen og fuldfører runden alene. Barnet begynder at udfordre sig selv mere og mere fysisk. Barnet er efterfølgende glad – er tryk ved at deltage alene og kan nu mestre legen (Udvikler personlig kompetence – overvinder usikkerhed for deltagelse og udfordrer sig selv motorisk).

Eksempel fra vuggestuen;

Når børn leger med vand stimuleres taktilsansen. Barnet mærker det våde element mod huden og får en fornemmelse af koldt og varmt. I vuggestuen giver vi plads til at børnene kan udforske og sanse vand i forskellige sammenhænge; F.eks. i forbindelse med håndvask eller i en aktivitet. I det følgende eksempel udforsker børnene vandet i samspillet med hinanden og udvikler deres sociale kompetencer i samspillet.

En gruppe børn er ude på legepladsen. Det er sommer og vejret er godt. De voksne har fyldt vand i de store baljer. Et par af de største vuggestue står og plasker i vandet. De er lidt forsigtige i starten. De begynder at imitere hinanden - først plasker den ene og bagefter efterligner de andre – bevægelserne bliver vildere og vildere og vandet sprøjter rundt. Det ene barn får vand i ansigtet – barnet bliver helt stille og siger ”våd her” og peger på kinden. De griner alle højt. Det ene barn finder en skovl og kaster vandet op i luften. De andre børn begynder også at kaste med vandet. Legen fortsætter.....

Natur, udeliv og science

Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension. Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur. (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44 - 45)

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Refleksioner og eksempler fra Farum Vejgaard

Farum Vejgaard er vi bevidste om at naturoplevelser er et vigtigt element i børnenes udvikling. For at lære om og af naturen må vi befinde os i den – den skal sansen! Uderummet giver gode muligheder for motorisk udfoldelse, stimulering af sanser og kreativitet. Naturen indbyder til bevægelse. Det er svært ikke at få lyst til at kravle eller balancere, løbe op og ned af bakker, grave huller osv. Barnet erfarer at det er sjov og nydelsesfuldt at bruge kroppen, som igen udvikler selvværd og forståelse af sig selv (Den alsidige personlige kompetence). Når vi er på legepladsen er der ”højt til loftet” – børneperspektivet er i fokus. Der er god plads og mulighed for at lege uforstyrret, udforske og eksperimentere.

På Farum Vejgaard er børnene ude hver dag, på tur og/eller på legepladsen i alt slags vejr. Når det regner, er det spændende at eksperimentere med regnvandet. Hvor løber det hen og hvad skal der til for det bliver en vandpyt? Vi kan bygge fin ting i sandkassen når sandet er vådt – kan man også bygge med tørt sand? Der er mange ting og fænomener at forundres sig over i naturen.

Om foråret sår og planter vi, så børnene lærer hvad der skal til for at få blomster og gørnsgager til at gro.

Som voksne vil vi gerne understøtte børnene i at være nysgerrige og undersøgende i deres tilgang til (nye) naturfænomener. Vi er bevidste om at forholde os nysgerrigt sammen med børnene. Vi stopper op hvis der er noget der fanger deres opmærksomhed og går på opdagelse sammen. Vi er bevidste om ikke at give børnene svaret, men vil gerne motivere dem til selv at være undersøgende eller lære dem at søge svaret f.eks. ved brug af Ipad eller i opslagsbøger. Hvordan og hvornår er selvfølgelig situations- og aldersbestemt.

Eksempel fra børnehaven:

Et barn står med en bille i en spand.

Den voksne: "skal vi ikke sætte billen ud i hækken?" Barnet sætter den ud i hækken

Barnet: "den er gammel"

*Den voksne: "hvorfør tror du den er gammel?" Barnet:
"fordi den går så langsomt"*

Eksempel fra vuggestuen:

2 voksne og 6 af de største vuggestuebørn er på tur. Det er tåget og diset.

Barnet: "hov se man kan slet ikke se noget"

*Den voksne: "nej man kan slet ikke se noget" Barnet:
"det er tåge"*

*Den voksne: Ja, det er tåge, men hvad er tåge?" Barnet:
"når kold og varmt mødes"*

*Den voksne: "ja, det er rigtigt at når jorden er varm og luften er kold" Barnet
ligger hånden på jorden og mærker efter.*

Barnet og de andre børn mærker længe og siger "ja, jorden er varm"

Kultur, æstetik og fællesskab

Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet. Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden. (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46)

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Refleksioner og eksempler for Farum Vejgaard

På Farum Vejgaard er der plads til forskellighed og alles bidrag er betydningsfuldt for fællesskabet.

Børn har forskellige erfaringer som bruges aktivt. Vi kan f.eks. spørge til børnenes erfaringer med forskellige højtider o. lign. Det udvider børnene horisont.

Refleksion og eksempel er under udarbejdelse.

Evalueringskultur

Dagtilbudslederen har ansvar for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Dokumentationen anvendes i løbende evalueringer, som led i en evalueringskultur, der udvikler og kvalificerer det pædagogiske læringsmiljø. Mindst hvert andet år evalueres den pædagogiske læreplan med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen offentliggøres. (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51)

Sådan beskriver Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, opgaven omkring evaluering i dagtilbud. Der bliver slået fast, at den pædagogiske dokumentation skal bruges til at udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø for derigennem, at øge børns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den løbende evaluering er et redskab for de pædagogiske medarbejdere og indgår i en evalueringskultur. Dagtilbuddets læreplan skal evalueres hvert 2. år og skal beskrive sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evaluering, kriterier og komplekse sammenhænge

Evaluering er et redskab der kan bidrage til at vurdere, udvikle og kvalificere pædagogisk praksis. At evaluere eller at vurdere et pædagogisk læringsmiljø kræver dialoger om hvad der er god kvalitet i læringsmiljøet og hvordan det gode pædagogiske læringsmiljø har betydning for børnene. Dialoger om kvalitet af pædagogisk praksis er vigtige og medvirker til, at gøre kriterier for evalueringer tydelige. Kvalitet forstået som hvad børnene skal have med sig og hvordan læringsmiljøet skal tilrettelægges, så det understøtter bedst muligt Disse dialoger foregår blandt de pædagogiske medarbejdere og involverer dagtilbuddets forældrebestyrelse. De pædagogiske medarbejdere tilrettelægger det pædagogiske læringsmiljø efter de antagelser de har om, på hvilke måder læringsmiljøet bidrager til børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Dialoger om pædagogisk praksis skaber mulighed for refleksion og læring om egen praksis og mulighed for at justere denne. De pædagogiske medarbejdere vil opleve sådanne dialoger som meningsfulde måder at anvende evalueringer på.

Pædagogiske medarbejdere skal træffe mange vurderinger, beslutninger og handlinger i løbet af en dag. Mange handlinger sker hurtigt og baserer sig på de pædagogiske medarbejders professionelle dømmekraft; en erfaringsbaseret fornemmelse for hvad der sker og hvad der er vigtigst. I situationen kan der altid handles anderledes og refleksion over praksis er derfor central. I nuet er der sjældent tid og rum for refleksion, drøftelser og refleksion må ske efterfølgende og skal dokumenteres, fx noteres, for at kunne indgå i en senere systematisk evaluering og kunne give støtte til forandringer af handlinger og praksis. Pædagogisk praksis udfolder sig i komplekse processer, hvor både børn og voksne har intentioner med de handlinger og interaktioner der finder sted. I pædagogisk praksis er der ikke er entydighed mellem indsats og resultat; konteksten og de konkrete menneskers handlinger og beslutninger har betydning for hvad der sker i samspillet. Evalueringer af pædagogisk praksis skal kunne rumme denne kompleksitet. Når man

evaluerer, sætter man særligt lys på en del af det pædagogiske læringsmiljø, velvidende at man ikke kan indfange alt det, børn oplever over hele dagen. De pædagogiske medarbejdere udvælger altså et særligt fokus for evalueringen af det pædagogiske læringsmiljø. Dette fokus beskrives i det didaktiske redskab, PEF, planlægning og evaluering i Furesø, se mere på nedenfor.

Evaluering; kultur, kompetence og kapacitet

Den styrkede pædagogiske læreplan fremhæver, at dagtilbudslederen er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet. En evalueringskultur forstås vi som en sammenhængende tilgang til evaluering og praksis, hvor evalueringer bidrager til udvikling af kvaliteten af den professionelle praksis. En evalueringskultur kræver at dagtilbuddet har udviklet evalueringskapaciteter.

Evalueringskapaciteter forstået som, at arbejde reflektivt med egen evalueringspraksis med henblik på, at blive bedre til at evaluere, til at anvende og omsætte evalueringer til et løft den pædagogiske kvalitet. Struktur og organisering af de pædagogiske medarbejders arbejde med didaktik; med planlægning, dokumentation og evaluering af pædagogisk praksis samt parathed og kompetence til sammen at reflektere over hinandens praksis og til at ændre denne, styrker en evalueringskultur. For at understøtte dagtilbuddenes arbejde med at opbygge en evalueringskultur anvender Furesø Kommune nogle fælles redskaber.

Fælles redskaber i Furesø Kommune

Furesø Kommunes dagtilbud anvender PEF som didaktisk redskab. Her planlægger, analyserer, udvikler, dokumenterer og evaluerer de pædagogiske medarbejdere igangværende pædagogiske forløb, rutinesituationer samt børnekulturen. PEF understøtter den løbende systematiske evaluering. Dokumentation der indgår i evalueringer, kan antage mange former: Interviews af børn, læringsfortællinger, fotos, børns tegninger, video, observationer, udstillinger, relations skemaer; barn-barn eller barn-voksen, logbøger eller skemaer til registrering.

Furesø Kommune understøtter arbejdet med den styrkede pædagogiske læreplan med Læringslaboratorier. I læringslaboratorierne mødes dagtilbudsledere og faglige fyrtårne som sammen udvikler, sparrer og henter ny inspiration og viden til det fortsatte arbejde med den pædagogiske læreplan. På læringslaboratorier sker videndeling, indhentning af ny viden og inspiration, planlægning af nye prøvehandlinger. Læringslaboratorierne veksler mellem debatter, sparring, reflektive teams og faglige input mv.

Til pædagogisk tilsyn er Furesø Kommune inspireret af KIDS, et redskab til Kvalitetsudvikling I Dagtilbud, KIDS ligger tæt op af det pædagogiske grundlag og de 12 mål der vedrører de 6 læreplanstemaer. KIDS anvendes af dagtilbud til inspiration til udvikling af kvaliteten af deres pædagogiske praksis. I de systematiske evalueringer kan dagtilbud med fordel hente inspiration i KIDS og i anbefalinger fra tilsyn.

Hverdagsevaluering, løbende systematisk evaluering og evaluering hvert 2. år

I Den styrkede læreplan er det beskrevet hvordan dagtilbud løbende skal evaluere på hvilke måder læringsmiljøet understøtter børns trivsel, læring, udvikling og dannelse samt at dagtilbuddets læreplan skal evalueres hvert 2. år.

Disse 3 niveauer søger vi koblet sammen, således at hverdagsevalueringer giver input til den løbende systematiske evaluering, der har PEF som omdrejningspunkt og endelig den evaluering af dagtilbuddets pædagogiske læreplan der finder sted hvert 2. år.

Tre niveauer af evalueringer, der bidrager og kvalificerer hinanden, indgår i arbejdet med læreplanen.

Hverdagsevalueringer

Hverdagsevalueringer er de uformelle og spontane refleksioner om evaluering som de pædagogiske medarbejdere gør sig, når de holder pause, har sovetime eller er på vej hjem fra arbejde. Disse evalueringer rummer vigtige observationer og refleksioner og kan bidrage til de løbende systematiske evalueringer af pædagogiske forløb og af det pædagogiske læringsmiljø. For at fastholde hverdagsevalueringerne gør de pædagogiske medarbejdere noter ud fra spørgsmål på trykte post-its:

- Hvad forløb godt?
- Hvad blev jeg opmærksom på?
- Hvilke intentioner havde børn/voksne?
- Hvad fik børn/voksne ud af forløbet?

Løbende og systematiske evalueringer

Noter fra hverdagsevalueringer indgår i de løbende og systematiske evalueringer som PEF understøtter. Rammer og struktur for de systematiske evalueringer skaber dagtilbudslederen lokalt. De systematiske evalueringer finder sted på møder hvor relevante pædagogiske medarbejdere deltager. PEF er rammen for indsamling af data og pædagogisk dokumentation og kobler hverdagsevalueringer med løbende systematiske evalueringer.

PEF rummer en spørgeguide der understøtter analysen af praksis:

- Børns udbytte ifht. beskrevne mål og det pædagogiske grundlag
- Børns oplevelser og børns perspektiv
- Hvad viser forløbet om vores refleksioner om valg af indsatser?
- Hvad viser evalueringen af nyt, overraskende og spændende?
- Hvad har vi voksne lært?
- Hvad vil vi vide mere om?
- Hvad tager vi med til næste forløb?

Dagtilbudslederen understøtter at den systematiske evaluering anvender dialogmetoder der bringer flere perspektiver frem og som fremmer udvikling af nye forståelser og ideer.

I processen med løbende og systematiske evalueringer kan dagtilbud arbejde med flere lyttepositioner. Udpegede pædagogiske medarbejdere holder særligt øje for:

- Børneperspektiv i forløbene
- Guldkorn der rummer vigtig viden og læring
- Det der er vigtigt at formidle og dele viden omkring
- Hvilke begrænsninger eller udgrænsninger børnene møder i forløbet

De opmærksomheder som medarbejderne fra forskellige lyttepositioner får, indgår i dialogerne.

Evaluering af læreplanen hvert 2. år

Dagtilbudsloven fremhæver: at lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen af den pædagogiske læreplan hvert 2. år.

PEF samt anden pædagogisk dokumentation udgør det materiale som evalueringen foretages ud fra. Anbefalinger fra tilsynsrapporter medtænkes i evalueringen.

Processen for evalueringen er at dagtilbudsleder og medarbejdere, faglige fyrtårne laver oplæg til evalueringen og opfølgningen på arbejdet med den pædagogiske læreplan. Derefter inddrages den samlede medarbejdergruppe der kommer med input og siden skal forældrebestyrelsen inddrages i en drøftelse og har mulighed for at komme med input og forslag. Dagtilbudsleder har det endelige ansvar for den pædagogiske læreplan.

Evalueringen hvert 2. år tager form af en metaevaluering. En sammenfatning og en analyse af evalueringer fra PEF som er udarbejdet i perioden samt evt. anden pædagogisk dokumentation.

Fra disse PEF hentes informationer fra rubrikkerne:

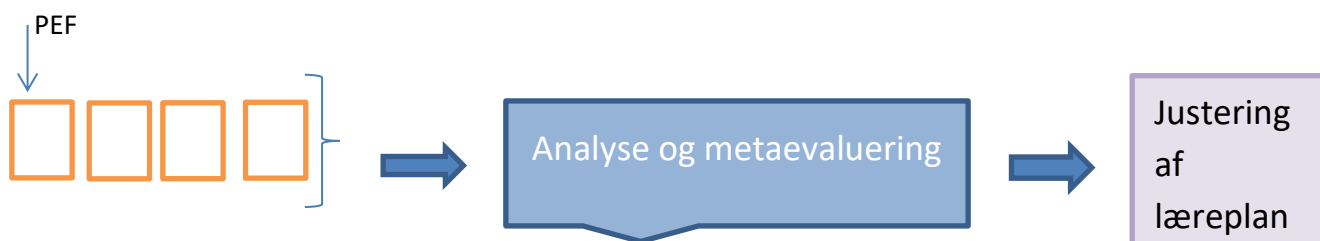
- Refleksion 1
- Børns oplevelser og børns perspektiv
- Refleksion 2
- Hvad tager vi med os

Der kigges på temaer der går på tværs: sammenhænge, tegn og mønstre eller noget der ikke er medtaget.

Vigtige spørgsmål er:

- Hvilken ny læring, erkendelse er gjort, hvor er der noget dagtilbuddet skal arbejde videre med
- Får I realiseret det pædagogiske grundlag tilstrækkeligt?
- Er jeres mål gode at evaluere på, er der forskel på mål for børn i vuggestue og børnehave?
- Har I fundet gode måder at få øje for børnenes perspektiver på?
- Er der et pædagogisk tema I har brug for at indhente mere viden omkring?
- Hvor er der noget i jeres pædagogiske læreplan I vil justere, fx korte retningsgivende refleksioner eller eksempler der bedre beskriver den pædagogiske praksis I tilbyder børnene

Oversigt over evalueringen hvert 2. år:

Hvordan vil vi sikre at hverdagevalueringer tilfører vigtig viden til de løbende og systematiske evalueringer, af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og så børnenes udbytte?

Hvordan udvikler vi evalueringskapaciteter, hvor har vi særligt behov? Og hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Refleksion og eksempler er under udarbejdelse.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Refleksion og eksempler er under udarbejdelse.

Links:

Furesø Kommunes Børne- og Ungepolitik: [Børne- og ungepolitik](#)

Fortsat fremgang for Furesø, Byrådet mål for 2019 – 2020: [Fortsat fremgang](#) Vision 2030: [Vision 2030](#)

Fælles læringssyn 0 – 18 år: [Det fælles læringssyn](#)

Oplæg om dannesperspektiv til dannelsesrejsen, under udarbejdelse

Styrket pædagogisk læreplan, rammer og indhold, EMU [EMU: Den styrkede pædagogiske læreplan](#)

FN's børnekonvention: [Unicef, børnekonventionen](#)

Dagtilbudsloven: [Dagtilbudsloven](#)